

TAGAVARA JA TÄIUSE ARVUTAMISEKS KASUTATAVAD MATEMAATILISED MUDELID

1. Tagavara arvutamine

1.1. Kuni 5,9 meetrise keskmise kõrgusega puistu tagavara arvutatakse valemiga:

$$M_{1,3...6m} = 0,0000785 \cdot D^2 \cdot H \cdot \left(a + \frac{b}{H^c} \right) \cdot N, \text{ kus}$$

M – tagavara, tm/ha;
 D – keskmine rinnasläbimõõt, cm;
 H – keskmine kõrgus, m;
 N – puude arv, tk/ha;
 a, b ja c – kordajad vastavalt tabelile:

Kordaja	Puuliik				
	mänd, lehis, seedermänd	kuusk, nulg, teised okaspuud	kask, pärn	haab, sanglepp, hall lepp, pap- pel, remmelgas	tamm, saar, vaher, TL*
a	0,6321	0,6819	0,5922	0,5964	0,5922
b	13,4558	55,1416	46,7815	28,1186	46,7815
c	3,3642	4,7457	4,1932	3,7832	4,1932

* TL – teised lehtpuuliigid

1.2. Kuue meetrise ja suurema keskmise kõrgusega puistu tagavara arvutatakse valemiga:

$$M_{H>6m} = G \cdot H \cdot F, \text{ kus}$$

$$F = a + \frac{b}{H} + c \cdot \sqrt{H} + d \cdot \ln(H), \text{ või}$$

$$M_{H>6m} = M_n \cdot \frac{T}{100}, \text{ kus}$$

$$M_n = a_1 + b_1 \cdot H + c_1 \cdot H^2 + d_1 \cdot H^3$$

M – puistu tagavara, tm/ha;
 H – puistu keskmine kõrgus, m;
 G – puistu rinnaspindalade summa, m²/ha;
 F – puistu keskmine rinnakõrguse vormiarv;
 M_n – normaalpuistu tagavara, tm/ha;
 T – rinde täius protsentides;
 $a, b, c, d, a_1, b_1, c_1, d_1$ – kordajad vastavalt tabelile:

Puuliik	Kordaja							
	a	b	c	d	a ₁	b ₁	c ₁	d ₁
Mänd, lehis, seedermand	-0,2934	4,0350	-0,1204	0,3704	-23,7	17,9947	-0,0108	-0,0003
Kuusk, nulg, ebatsuuga, TO*	0,9672	0,4713	0,0992	-0,3109	-17,3	13,4278	0,1440	0,0029
Kask, pärn	-1,6715	7,5641	-0,3429	1,1006	50,2	-4,7970	0,9508	-0,0116
Haab, pappel, sanglepp, hall lepp, remmelgas	0,8813	-0,5950	0,0437	-0,1969	33,5	-0,8948	0,8134	-0,0078
Tamm, saar, vaher, TL*	0,5993	0,9350	0,0286	-0,1006	-3,8	6,3291	0,4181	-0,0026

*TO – teised okaspuuliigid, TL – teised lehtpuuliigid

1.3. Üksikpuude rinde tagavara arvutamiseks kasutatakse järgmist üksikpuu mahu arvutamise valemit:

$$V_{puu} = 0,0000785 \cdot D^2 \cdot H \cdot \left(a + \frac{b}{D} + \frac{c}{H} + \frac{d}{D \cdot H} \right), \text{ kus}$$

D – puu rinnasläbimõõt, cm,

H – puu kõrgus, m,

a, b, c ja d – valemi puuliigist sõltuvad kordajad vastavalt järgnevale tabelile

Puuliik	Kordaja			
	a	b	c	d
Mänd, lehis, seedermand	0,3571	0,660	2,156	-8,312
Kuusk, nulg, ebatsuuga, TO	0,4216	0,181	1,190	-1,309
Kask, pärn	0,4080	0,757	0,801	-10,707
Haab, pappel, sanglepp, hall lepp, remmelgas	0,4723	-0,608	0	12,724
Tamm, saar, vaher, TL	0,4033	0	1,586	1,440

2. Täiuse arvutamine

Täius arvutatakse valemiga:

$$T = \frac{G}{G_n} \cdot 100, \text{ kus}$$

$$G_n = a + b \cdot H + c \cdot H^2 + d \cdot \sqrt{H}$$

T – täius protsentides;

G – puistu rinnaspindalade summa, m²/ha;

G_n – normaalpuistu rinnaspindalade summa, m²/ha;

H – rinde keskmine kõrgus, m;

a, b, c ja d – kordajad vastavalt tabelile:

Puuliik	Kordaja			
	a	b	c	d
Mänd, lehis, seedermand	-33,02	-3,8531	0,0226	30,2955
Kuusk, ebatsuuga, nulg, teised okaspuud	-7,94	-0,5206	0,0069	10,8713
Kask, pärn	11,65	2,0183	-0,0155	-4,4908
Haab, pappel, sanglepp, hall lepp, remmelgas	7,93	1,4932	-0,0076	-0,9684
Tamm, saar, vaher, teised lehtpuud	1,13	0,7335	-0,0039	3,1637

Tagavara ja täius arvutatakse iga rinde kohta eraldi metsaelementide viisi, sealjuures täius arvutatakse osatäiuste summana kogu rinde kohta.